

Nordiska samarbetskommittén

Nyhetsbrev november 2020

4- 9 november

Vaknade på morgonen med mycket blandade känslor. Det såg inte särskilt ljus ut för Biden, även om valet var långt ifrån avgjort. I likhet med många andra känner jag stor olust när jag ser och hör Trump tala. En utstuderad mobbare borde inte få väljas till president. Därutöver för han en politik som splittrar landet. Klyftorna i samhället ökar och allt fler hamnar i fattigdom i USA.

När ni läser detta vet ni förhoppningsvis hur det har gått men inte ens det är säkert. Kanske får vi vänta på ett från Högsta domstolen innan vi får veta vem som blir nästa president i USA.

Vad som ändå är positivt med det politiska livet i USA är att de ganska ofta väljer en äldre person till president. Den ålderism som i så hög utsträckning präglar våra länders politiska liv, med ungdomlighet som ideal, gäller inte i presidentvalet. Det är onekligen den positiva sidan av detta val. Den negativa sidan är att klokskap inte alltid följer med åldern, så uppenbart när vi tänker på en av kandidaterna.

Den 9 november. Nu är Nyhetsbrevet klart att skickas. Varit många turer med mitt andra jobb. Valet är klart men en otäck smak i munnen finns kvar. Så många sår att läka i USA. Vad som skrämmer mig, är inte bara Trumps förakt för demokratin, utan också den välutbildade urbana medelklassens förakt för de fattiga arbetarna på landsbygden som röstar på Trump. De hånas och kallas obildade, dumma och knappast läskunniga. Trump föraktar dem säkert ännu mer men han har ändå vänt sig till dem, på ett sätt som de liberala kandidaterna inte har gjort. Att riva upp sår är inte svårt däremot att läka dem, nu återstår den uppgiften. Hälsningar från Christina. Bild från starten av AGE-mötet 5/11.

Möte med AGE Council

Höstmötet med Nordiska Samarbetskommittén

Den 28 oktober samlades NSK digitalt till det sedvanliga höstmötet. Landrapporterna dominerade detta möte. NSK har en mycket god ekonomi, vilket bland annat är ett resultat av coronan. Det innebär att NSK nästa år tar ett större ekonomiskt ansvar för deltagarna i årsmötet.

I år kunde vi inte genomföra det planerade årsmötet på Färöarna. Det innebär att Färöarna kommer att vara värd för årsmötet den 5 maj 2021, under förutsättning av att smittan inte hindrar detta.

Norge har ansökt och beviljats medlemskap i AGE Platform. Det stärker det nordiska inflytandet, vilket behövs. AGE är ju idag i stor utsträckning präglad av länderna runt medelhavet och den nordiska rösten behövs. Jan har tidigare varit ersättare för Christina i AGE Council och som ny ersättare utsåg NSK Kallevi Kivistö från Pensionärernas Riksförbund i Finland.

NSKs verksamhetsplan för 2021

-
- NSK:s årsmöte på Färöarna (under förutsättning av reserestriktionerna inte förhindrar ett fysiskt möte)

- NSK:s höstmöte i Stockholm (under samma förutsättning som ovan)
- Nyhetsbrev 4- 5 per år
- AGE Platform Europe möten med Administrative Council (styrelsemöte) i Bryssel, våren och hösten (under samma förutsättning som ovan gällande reserestriktioner)
- General Assembly (årsmöte och konferens) i Bryssel, våren (se ovan)

NSK ska

- verka aktivt som medlem av AGE Platform Europe, inom ramen för NSK:s prioriteringar. NSK har en ordinarie plats i styrelsen/AGE Council, vilken innehas av Christina Tallberg. Under 2020 har också Norsk Pensjonistforbund beviljats medlemskap. Organisationen representeras av Jan Davidsen som ordinarie ledamot.
- omvärldsbevaka i EU och Norden inom ramen för NSK:s prioriteringar.
- samverka med nordiska samhällspolitiska aktörer, t.ex. Nordiska Rådet, Nordiska Ministerrådet och Nordens Välfärdscenter.
- genomföra aktiviteter/projekt/seminarier/konferenser som beslutas vid NSK-möten.
- delta i aktiviteter/seminarier som kan ligga i NSK:s intresse.

Följande frågor ska uppmärksammas

- Effekterna av pandemin/covid-19 för äldre personer
- Fattigdom bland pensionärer även ur jämlikhets- och jämställdhetssynpunkt.
- Samordning och utvecklingsinsatser inom välfärdsteknologi. Under 2020 erhöll Ministerrådet en skrivelse från NSK med förslag om att utreda ett samnordiskt arbete i denna fråga.
- Fler kommuner i Norden ansluter sig till nätverket Åldersvänliga städer. NSK planerar att ge ut en rapport med exempel på hur organisationerna kan arbeta med frågan.
- Kontakter med AGE via nätverk och expertgrupper. Besvara relevanta frågor i AGE årliga barometer samt i rapporten European Semester.
- Minska äldres ofrivilliga ensamhet och sociala isolering- redovisa goda nordiska exempel.
- Klimat och miljöfrågor ska uppmärksammas och arbetet ska genomföras tillsammans över generationsgränserna

AGE frågeformulär

Varje år skickar AGE ut frågor och rapporter som de vill att vi ska lämna synpunkter på. Två sådana dokument är European Semester och AGE Barometer. Utskicket redigeras och förkortas av NSKs handläggare för att göra det enklare att besvara dem. Tyvärr har NSKs organisationer endast i undantag lämnar några synpunkter. En uppmaning riktades under mötet att bli mer redo besvara frågorna. Det är viktigt att de nordiska aspekterna redovisas till AGE. Vi har ofta särskilda synpunkter och förhållanden att lyfta fram.

Coronans år- landrapporter

I början av året var det nog många av oss som inte tog varningarna på allvar. Virusnet härjade ju bara i delar av Kina. Visserligen lät sjukdomen skrämmande, både dödlig och smittsam. Avståndet till oss var ju dock mycket långt.

Det dröjde en bit in i våren innan vi riktigt förstod allvaret. Pandemin kom med brutal kraft allt närmare våra länder uppe i norr och i mars blev inget som förut. Inställda aktiviteter i våra organisationer. Arbetsplatser stängdes och ersattes av hemarbete.

Covid 19 drabbade äldre hårt, vilket i hög grad påverkade arbetet i våra organisationer. Många av våra medlemmar tvingades att isolera sig. Hålla avstånd, inte ha umgänge inomhus och tvätta händerna noggrant. Social distansering blev ett mantra som vi lärde oss att strikt följa, d.v.s ingen trängsel utan två meters avstånd. (Egentligen borde det väl heta fysisk distansering).

Våra länder började handskas med coronan på helt olika sätt eller rättare Sverige avvek från övriga. I Sverige genomfördes inga genomgripande inskränkningar i människors vardagsliv. Med råd istället för regler skulle vi få bukt med smittan. Sverige har också fått hård kritik från Danmark, Finland, Norge och Island.

Även om alla kan smittas, oavsett ålder, är andelen döda av covid mycket större bland äldre. Särskilt har äldreboenden drabbats. Antalet varierar mellan våra respektive länder men mönstret är detsamma.

Inför mötet den 3 november fick våra organisationer svara på 12 frågor om hur ser vi på det som har hänt? Hur har det påverkats oss? Det är värdefullt att få en samlad nordisk bild från medlemmarna i NSK.

Nedan följer en kort sammanfattning av svaren.

1.En kortfattad bedömning av hur det rent allmänt har påverkat äldre i ert land.

Alla organisationer lyfter fram att pandemin har haft en stor påverkan på äldres livsvillkor. Äldre har drabbats hårdare på olika sätt. Dels är ju andelen svårt sjuka större bland äldre än övriga, dels har isoleringen påverkat äldres livsvillkor särskilt hårt.

Den allmänna uppfattningen är att de som bor på våra äldreboenden har haft det mycket svårt.

Studier i Danmark visar dock att att ”beboerne på pleje centrene aldrig har haft det bedre, fordi der trods færre besøg af pårørende har været bedre tid blandt personalet til at tage sig af den enkelte”.

2. Har era lokala verksamheter, i någon större grad, kunna genomföra aktiviteter som planerades före pandemin?

Alla organisationer framhåller att de lokala organisationsleden har fått ställa in många planerade aktiviteter. Succesivt börjar man också att ställa om från fysiska möten till digitala.

3. Om inte har de ersatt planerad verksamhet med nya former av aktiviteter?

Det har varit svårt att ersätta planerade verksamheter med nya. Men det finns exempel. I Island har pandemin lett till att ”en ting blev til virkelighed og det var at få iPad på plejehjemmene til at de ældre kunne snakke med sin familiemedlemmer”.

I Norge har pandemin resulterat bland annat följande satsningar:

Bekymringstelefonen

Økonomitelefonen - for eldre med økonomiske spørsmål og utfordringer

vil bli et viktig bidrag når høsten kommer og de økonomiske sidene ved koronakrisen vil tegne seg.

Eldrerådstelefonen kommer i gang i disse dager og er ment som en hjelp til elderrådsrepresentanter som «står fast» i sin kommune/ fylkeskommune •

Smarttelefonen er et nytt tilbud til alle dem som sliter med å finne frem i den digitale verden. Åpen gjennom sommeren
För att göra dessa satsningar kända har man haft annonskampanjer i både regionala och nationella tidningar.

4. Har ni på regional och central nivå ersatt planerade fysiska möten med digitala?

Samtlige organisationer anger att mötesformerna ändras från fysiska till digitala.

5. Tycker ni att det fungerar med digitala mötesformer för de olika beslutande organen?

De digitala mötesformerna fungerar bra. Landsfelag Pensjonista (Färöarna) anger att det fungerar men inte lika bra som tidigare

6. Finns det positiva effekter av de förändringar er organisation tvingats genomföra?- nya mötesformer, kostnadsbesparingar, miljøeffekter.

Faglige Seniorer skriver kort og godt nej. Övriga anser dock att det kan finnas vissa, som minskade kostnader och miljöeffekter, även om de negativa överväger.

7. Kommer vissa av de förändringar ni genomfört vara kvar även efter pandemien?

Alla svarar att vissa förändringar kommer att åtminstone till viss del kvarstå. Vi kommer helt enkelt att fortsätta genomföra vissa mötesverksamheter digitalt.

8. Hur har det påverkat medlemsutvecklingen? Har det blivit svårere å rekrytera nye medlemmar, har ni förlorat medlemmar.

De fleste organisationer opplever å de har förlorat medlemmar. Kanskje inte så mange fler som lämnar organisationer men nytillskottet blir färre, så nettoeffekten blir negativ.

9. Hur har pandemien påverkat økonomien i era organisationer.

De økonomiske effektene har varit ulike. Pensjonistforbundet har förlorat ca 10% i minskade intäkter. PRO oppger også å økonomien drabbats hårt.

10. Har samverkan mellom sjukvård og eldreomsorg fungerat i ert land?

Svarene er ulike mellom organisationene. De fleste opplever å det har fungerat. PRO framhåller å det i dagsläget er svært å ange hur det har fungerat. Pensjonistforbundet skriver å "Samhandlingen mellom sykehus og eldreomsorgen har ikke fungert optimalt etter å pandemien rammet Norge". SKPF anger å "Samverkan har ikke fungerat på ett tilfredstillende sätt. Mange svært sjuka på äldreboendene har ikke fått den sjukvård de varit berettigede till. De har fått vara kvar på äldreboendene utan tilfredstillende sjukvårdsressurser."

11. Har äldre covidsjuka erbjudits god sjukhusvård?

Här är meningarna delade. Från Sverige riktas ganska hård kritik mot delar av sjukvården. Pensjonistforbundet har också kritiska synpunkter. Övriga organisationer menar å det i sine respektive länder har fungerat ganska bra.

12. Har er organisation erbjudits ytterligere statsbidrag för ert arbete under coronapandemien?

I Danmark har ytterligare medel erbjudits organisationerna. För Sveriges del beräknas särskilda medel anslås för 2021. Flera länder har gett statsbidrag till insatser för att minska äldres ensamhet.

Arbetet i AGE

Christina Rogestam, tidigare ordförande för SPF, Sveriges Pensionärsförbund, valdes vid AGE Council den 22 september till vice ordförande för AGE. SPF är ju en konkurrent till PRO men organisationerna samverkar också i många frågor. När det gäller AGE har vi många gemensamma intressen och Christina gav ett skriftligt stöd till Christina Rogestam inför omröstningen.

Alla möten i AGE genomförs nu digitalt men arbetet fortgår. Den 5 november hade AGE sin "Second Ordinary General Assembly". Ebbe Johansen återvaldes till president, utan någon motkandidat. Medlemsavgiften är även i AGE en kontroversiell fråga. Organisationen behöver ytterligare tillskott men flera av medlemmar motsätter sig en höjning. Vid mötet den 5 november beslutades dock att medlemsavgiften höjs med 5 procent. Förslaget fick stöd av Christina.

General Assembly antog ett Work Program 2021 som kan sammanfattas enligt punkterna nedan.

A growing community of older self-advocates vocal in promoting and defending equality, human rights, and social justice in old age at national, EU and international levels.

Improved capacity of AGE members to monitor, scrutinise, evaluate and influence policy making on non-discrimination, socio-economic developments and the creation of agefriendly environments.

EU/CoE/UN policy agendas that reflect better the specificity of realities of older persons. Relevant initiatives and policy processes, such as the EU Green Paper on Ageing, EPSR, EU Next Generation, MIPAA, UN Agenda 2030 for Sustainable Development, WHO Decade of Healthy Ageing or WHO Age-Friendly World should all address old-age realities through actions and policies which promote equality, dignity and full participation of people as they age.

A better understanding of ageism and age discrimination and challenges related to demographic ageing among MEPs, EU Commissioners/Commission services, and Presidencies of the Council of the EU.

A reinforced cooperation with EU civil society (NGOs and individuals) active in the field of human rights and social justice. This should result in increased capacity of AGE and civil society partners to combat multiple or intersectional forms of discrimination and promote equality at all ages.

Arbetet mot ensamhet

PRO och SKPF deltar tillsammans med den tredje stora pensionärsorganisationen SPF Senioerna i ett arbete för att minska äldres ensamhet och isolering. NSK har fått information om detta tidigare. I vår gav projektet äldre personer ett skrivuppdrag. De uppmanades att skriva ner korta berättelser om sina upplevelser under coronans tid. Totalt fick projektet ca 220 berättelser, ibland i form av dikter, oftast i form av korta noveller.

Alla ska finnas tillgängliga på projektets hemsida men fyrtio stycken kommer att tryckas i en bok som ges ut i december. Vidare har forskningsinstitutioner visat intresse för berättelserna. Det är inte ofta man får in så många som skedde den här gången.

Visst finns det mycket sorg och saknad, inte minst efter barn och barnbarn i det som skickats in. Den stora sorgen efter en make som dog av covid 19 och vänner som gått bort. Allt är dock inte sorg. Många berättar också om att de nu fått nya upplevelser. Promenader i naturen, tid att läsa böcker och kulturupplevelser via TV och nätet.

Sedan finns det anledning att känna oro inför den kommande hösten. Dels för ökningen av antalet smittade men också att isoleringen blir svårare när mörkret och kylan kommer. Berättelserna skrevs i slutet på våren fram till början av hösten. Det kan mycket väl ha präglat innehållet i dem. Ni kommer att få tillgång till boken i december.

Jag önskar alla en god höst och vinter.

Guy Lööv